

Hej!

Den här handledningen är ett stöd för dig som ska använda **Vi har alla rättigheter** tillsammans med elever som läser enligt kursplanerna för ämnen. Dokumentet innehåller, utöver denna inledande del, en övergripande handledning och handledningar till de olika kapitlen och aktiviteterna.

Syftet med **Vi har alla rättigheter** är att stärka kunskapen om och det praktiska arbetet med barnkonventionen i skola och förskola. Vi vill att barn och vuxna som tar del av materialet ska lära sig vad barns mänskliga rättigheter betyder, hur de fungerar i vardagen och vilka som ansvarar för dem – så att barns rättigheter kan bli verklighet varje dag!

Vi har alla rättigheter har utvecklats i samverkan med anpassade grundskolor och förskolor och med barns rätt till delaktighet och inflytande i fokus.

Skolan ska gestalta och förmedla de värden och rättigheter som uttrycks i Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Utbildningen ska utgå från vad som bedöms vara barnets bästa och eleverna ska få kännedom om sina rättigheter.

Ur Läroplan för anpassade grundskolan (Lgra22)

Den röda tråden i **Vi har alla rättigheter** är ett upplevelsebaserat lärande där rättigheterna konkretiseras och görs levande i elevernas vardag. Genom materialet kan rättigheterna upplevas med olika sinnen och på olika sätt. Eleverna kan lyssna på musik om barnkonventionen, ta del av berättelser, titta på och prata om bilder där rättigheterna förklaras, smaka, dofta och känna på rättigheter eller uppleva hur det känns inombords när rättigheter uppfylls. Du kommer att få tips och stöd kring detta, och säkert kommer du och din elevgrupp att hitta ännu fler sätt att utforska rättigheterna. Arbetet behöver förstås anpassas utifrån vad som fungerar för varje elev – se denna handledning som en grund att utgå från.

Ta även del av den handledning som gäller elever som läser enligt kursplanerna för ämnesområden. Delar av det upplägget kanske passar bättre för dina elever än upplägget i den här handledningen.

Vi rekommenderar att materialet används löpande under året så att det bidrar till ett systematiskt barnrättsarbete, men hur mycket tid som behövs för de olika delarna avgör ni. Ibland kanske det också passar er

bättre att genomföra de olika momenten inom en viss del eller aktivitet i en annan ordning än den föreslagna.

Ta paus i arbetet när det behövs, och var som alltid lyhörd för vad eleverna vill – låt dem använda sin rätt till delaktighet och inflytande.

Dokumentera synpunkter och förslag från eleverna som kommer fram under arbetets gång. Återkoppla kontinuerligt kring hur åsikterna har tagits vidare i era beslutsprocesser, oavsett om det varit möjligt att tillmötesgå önskemålen eller inte. Att få sådan återkoppling är en del av barns rätt till delaktighet och inflytande.

Många tankar och känslor, liksom information om barns situation, kan komma fram när barn får kunskap om sina rättigheter. Var uppmärksam på hur eleverna tar emot samtalen och aktiviteterna, och hjälps åt i arbetsgruppen att fånga upp elever som verkar behöva extra stöd. Ha en förberedelse för att agera om ni får reda på eller misstänker att ett barn far illa. Genom materialet i dokumentet Förberedelser på **Vi har alla rättigheter** hemsida kan ni kollegor reflektera och samtala tillsammans, så att ni känner er väl förberedda för arbetet med **Vi har alla rättigheter**.

Övergripande handledning

- Börja med att ta del av dokumentet Förberedelser som finns på **Vi har alla rättigheter** hemsida, om du inte redan har gjort det. Här i handledningen hänvisar vi bland annat till Viz- och Leepafigurer som skapats och bilder som satts upp som en del av förberedelsearbetet.
- Läs igenom hela denna handledning och bekanta dig med hemsidan, så att du får en överblick över innehållet och vad du kan behöva komplettera med för just din elevgrupp. Materialet innehåller till exempel en typ av bildstöd, men vi rekommenderar att du även applicerar de verktyg och stöd som ni brukar använda och som eleverna är vana vid.
- Om det passar er, gör gärna som en av de verksamheter som medverkat i utvecklingsprocessen och skapa en tavla med namn och bilder på eleverna i gruppen. Involvera gärna eleverna i att skapa tavlan som kommer att kunna användas genomgående i arbetet med **Vi har alla rättigheter**.
- Gör också i ordning en låda med "rekvisita" i form av matleksaker, en kudde, en filt, en blöja eller potta, plåster, en mjuk boll, en bok, pysselsaker, ett instrument och en mössa eller halsduk (om möjligt i storlek som passar Leepa- eller Vizfiguren som du kanske skapat). Om ni har känselbollar eller liknande, låt gärna dessa finnas med. Materialet eller delar av det kommer att användas i flera av aktiviteterna.
- Fortsätt spela rättighetssången som du kanske började göra under förberedelsearbetet. Sången finns på **Vi har alla rättigheter** hemsida.
- Förbered gärna för olika alternativ kring hur elevernas alster kan dokumenteras. Under utvecklingsprocessen har det till exempel skett genom att foton på alstren har samlats i pärmar med **Vi har alla rättigheter**-tema och genom att digitala och analoga böcker har tagits fram. Låt eleverna vara med och bestämma när ni är igång med respektive del.
- Om du skapat en Viz- eller Leepafigur, låt gärna eleverna bekanta sig med den redan innan ni börjar arbeta med delarna nedan.
- Visa eleverna bilderna på olika rättigheter om du satt upp dessa i era lokaler. Visa också platsen för ert arbete med **Vi har alla rättigheter** eller välj en plats tillsammans med eleverna. Förklara på ett sätt som passar eleverna att ni tillsammans kommer att lära er mer om det som finns på bilderna.
- Förmedla under arbetets gång att det finns många fler rättigheter i barnkonventionen än de som tas upp i **Vi har alla rättigheter**. Ta också för vana att uttryckligen benämna rättigheter när de aktualiseras i elevernas vardag.
- I berättelsen beskrivs karaktären Somni som pedagog, men använd den titel som passar bäst.

Kapitel 1: Rätt till ett namn

Berättelsens första kapitel och de tillhörande aktiviteterna handlar om rätten till ett namn, som finns i artikel 7 i barnkonventionen. Utvecklingsprocessen har visat att det är en rättighet som fungerar bra att inleda med. Den är konkret och relaterbar även för barn som inte har förkunskaper om rättigheter. Förståelsen för själva begreppet rättigheter kommer ni att arbeta vidare med i nästa kapitel. Därefter fokuserar ni åter på specifika artiklar i barnkonventionen.

Förberedelser

- Skriv ut kapitel 1 i berättelsen.
- Skriv ut den ifyllda bilden i dokumentet Bilder och mallar kapitel 1 i ett exemplar till dig själv, och färgläggningssmallen i ett exemplar till varje elev.
- Förbered för att spela upp rättighetssången som video eller ljudklipp.
- Ta fram:
 - Pennor eller kriter i olika färger, inklusive olika hud- hår- och ögonfärger.
 - Namntavlan, Leepa- eller Vizfiguren och rekvisitan.

Förslag till genomförande

Namntavla och rättighetssång

- När ni samlas för att arbeta med **Vi har alla rättigheter**, använd namntavlan för att uppmärksamma varje elev, även de som inte är närvarande just den här dagen. Sjung gärna en namnsång tillsammans.
- Berätta att ni ska lära er mer om det som finns på bilderna i era lokaler och som eleverna har hört om i sången som spelats, det vill säga barns rättigheter.
- Sätt på rättighetssången. Sjung och dansa tillsammans. Fokusera på eleverna så att det blir tydligt att sången handlar om deras rättigheter.

Berättelse

- Läs kapitel 1 i berättelsen för och med eleverna. Stanna upp vid ord, bilder eller meningar som behöver förklaras. Ge utrymme för frågor och funderingar.
- Låt Viz- eller Leepafiguren finnas med när ni läser.

Samtal, skapande och lek

- Visa och beskriv den ifyllda bilden som du skrivit ut (eller använd kapitlets omslagsbild). Upprepa att det är en rättighet för alla barn att ha ett namn och att rättigheten finns i barnkonventionen.
- Prata tillsammans:
 - Varför behövs namn?
 - Hur skulle det vara om vi inte hade namn?
 - Hur känns det att ha just ditt namn? (Skapa ett positivt klimat där alla elever kan känna stolthet över sina namn.)
- Prata om Leepa- eller Vizfiguren och dess namn.
- Låt samtalet gå över i lek om eleverna visar att de vill. Låt eleverna ha agens i leken men delta och ge stöd på det sätt som behövs och passar. Säkra att allas rättigheter respekteras och visa genom ord och handling att vuxna har ansvar för att se till att barn behandlas bra av varandra och av vuxna.
- En del i leken kan vara att läsa kapitlet i berättelsen igen och spela upp det med hjälp av figuren. Följ manuset eller utveckla det tillsammans utifrån vad som fungerar bäst för eleverna.
- Ta fram färgläggningssmallarna och låt eleverna färglägga som de vill. Kanske vill de fylla på papprets fram- och baksida med egna teckningar inspirerade av berättelsen, samtalet och leken. Låt de som vill skriva sitt namn. Eleverna kan även tillverka eller rita namnskyltar liknande dem som Leepa och Viz har.
- Om eleverna vill, sätt tillsammans upp deras teckningar på platsen för **Vi har alla rättigheter** och/eller i andra delar av lokalerna.
- Upprepa att alla barn har rätt att ha ett namn. Den här och alla andra rättigheter som barn har finns i barnkonventionen, som ni kommer att fortsätta lära er om.
- Betona att vuxna ska se till att barn har det bra, och att eleverna alltid kan prata med dig eller en annan vuxen i er verksamhet som de känner sig trygga med om det är något som inte känns bra.

Kapitel 2: Vad är en rättighet?

Det här kapitlet handlar om att hjälpa eleverna att förstå vad begreppet rättigheter betyder. I berättelsen pratar Viz och Leepa om att en rättighet är något som barn behöver för att må bra och som barn har rätt till, och frågar sedan eleverna vad de behöver för att må bra.

Förberedelser

- Skriv ut kapitel 2 i berättelsen.
- Skriv ut den ifyllda bilden i dokumentet Bilder och mallar kapitel 2 i ett exemplar till dig själv, och färgläggningsmallen i ett exemplar till varje elev.
- Förbered för att spela upp rättighetssången som video eller ljudklipp.
- Ta fram:
 - Namntavlan, Leepa- eller Vizfiguren och rekvisitan.
 - Pennor eller kriter i olika färger, inklusive olika hud- hår- och ögonfärger.

Förslag till genomförande

Namntavla och rättighetssång

- När ni samlas för att arbeta med **Vi har alla rättigheter**, använd namntavlan för att uppmärksamma varje elev, även de som inte är närvarande just den här dagen. Sjung gärna en namnsång tillsammans.
- Berätta att ni ska fortsätta lära er om barns rättigheter. Återkoppla till det förra tillfället.
- Sätt på rättighetssången. Sjung och dansa tillsammans. Fokusera på eleverna så att det blir tydligt att sången handlar om deras rättigheter.

Berättelse

- Läs kapitel 2 i berättelsen för och med eleverna. Stanna upp vid ord, bilder eller meningar som behöver förklaras. Ge utrymme för frågor och funderingar.
- Låt Viz- eller Leepafiguren finnas med när ni läser.

Samtal, skapande och lek

- Låt eleverna svara på frågan de fick i slutet av kapitel 2: Vad behöver de för att må bra?

- Använd också Leepa- eller Vizfiguren i samtalet. Fråga eleverna:
 - Vad behöver Leepa/Viz för att må bra?
 - Hur ska vi få Leepa/Viz att trivas här på skolan?
- Vår erfarenhet av den här aktiviteten är att de behov barn nämner nästan alltid också är rättigheter. Det kan exempelvis vara mat, vatten, kläder, vuxna som tar hand om barnet, en toalett och någonstans att sova och bo.
- Under utvecklingsprocessen har barn, ofta på eget initiativ, plockat fram bland annat matleksaker, ett vattenglas, en blöja och en kudde till figurerna. De har lekt med figurerna och tagit hand om dem på olika sätt. Om eleverna inte själva tar initiativ till att ta fram material, använd er av rekvisitan du förberett. Låt eleverna hjälpa Viz och Leepa att ta del av mat, blöja, kudde och så vidare.
- Låt leken fortsätta om eleverna visar att de vill. Låt eleverna ha agens i leken men delta och ge stöd på det sätt som behövs och passar. Säkra att allas rättigheter respekteras och visa genom ord och handling att vuxna har ansvar för att se till att barn behandlas bra av varandra och av vuxna.
- En del i leken kan vara att läsa kapitlet i berättelsen igen och spela upp det med hjälp av figuren och er rekvisita. Följ manuset eller utveckla det tillsammans utifrån vad som fungerar bäst för eleverna.
- Visa och beskriv den ifyllda bilden som du skrivit ut (eller använd kapitlets omslagsbild). Upprepa det Leepa och Viz berättade, att en rättighet är något som barn behöver för att må bra och som barn har rätt till. Rättigheterna finns i en bok som heter barnkonventionen.
- Ta fram färgläggningsmallarna. Låt eleverna färglägga, rita teckningar och skapa på andra sätt med inspiration från berättelsen, samtalet och leken. Under utvecklingsprocessen har barn och pedagoger bland annat tillverkat mat, kläder, hus och möbler till figurerna i material som lera, tyg och kartong. Alstren har använts både under den här delen och senare i arbetet när eleverna lär sig mer om specifika artiklar i barnkonventionen.
- Om eleverna vill, sätt tillsammans upp deras teckningar och samla deras övriga alster på platsen för **Vi har alla rättigheter**. Teckningarna kan också sättas upp i andra delar av lokalerna.

- Ta samtalet och leken vidare i situationer i skolvardagen där eleverna tar del av och upplever rättigheter. Du som är bekant med materialet för eleverna som läser enligt kursplanerna för ämnesområden känner igen detta. Ni kan till exempel göra så här:
 - Låt Leepa/Viz vara med på mellanmålet och "smaka" på till exempel äpplet eller bananen samtidigt som eleverna gör det. Visa och beskriv bilderna du satt upp på platsen. Benämnrättigheten – säg att alla barn har rätt till mat – samtidigt som eleverna äter och känner fruktens smak, doft, form och textur. Aktiviteten anpassas självklart utifrån vad som fungerar för var och en av eleverna.
 - När eleverna ska vila och ta det lugnt, låt Viz/Leepa följa med. Benämnrättigheten – säg att alla barn har rätt att vila – samtidigt som eleverna själva känner den trygga och lugna stämningen.
 - En stund innan eleverna ska vara utomhus, samlas kring Leepa/Viz och mössan eller halsduken från er rekvisitalåda. Låt eleverna känna på den mjuka halsduken eller mössan och sätta på den på figuren. Gå tillsammans till kapprummet. Visa och beskriv bilderna du satt upp på platsen. Benämnrättigheten – säg att alla barn har rätt till kläder – samtidigt som eleverna tar på sig sina ytterkläder och skor.
 - Mer stöd kring hur olika sinnen kan användas finns längre ned i denna handledning där ni fördjupar er i specifika rättigheter, och i handledningen för elever som läser enligt kursplanerna för ämnesområden.
- Upprepa att alla barn har rätt att äta, rätt att vila och andra saker ni pratat om. De här och alla andra rättigheter som barn har finns i barnkonventionen, som ni kommer att fortsätta lära er om.
- Betona att vuxna ska se till att barn har det bra, och att eleverna alltid kan prata med dig eller en annan vuxen i er verksamhet som de känner sig trygga med om det är något som inte känns bra.

Kapitel 3: Rätt att leva och utvecklas

I det här kapitlet arbetar ni med artikel 6 i barnkonventionen, rätten att leva och utvecklas (eller rätten till liv, överlevnad och utveckling som är det fullständiga namnet). Artikeln är en av barnkonventionens grundprinciper.

Förberedelser

- Skriv ut kapitel 3 i berättelsen.
- Skriv ut den ifyllda bilden i dokumentet Bilder och mallar kapitel 3 i ett exemplar till dig själv, och färgläggningsmallen i ett exemplar till varje elev.
- Förbered för att spela upp rättighetssången som video eller ljudklipp.
- Ta fram:
 - Namntavlan, Leepa- eller Vizfiguren och rekvisitan.
 - Pennor eller kriter i olika färger, inklusive olika hud- hår- och ögonfärger.

Förslag till genomförande

Namntavla och rättighetssång

- När ni samlas för att arbeta med **Vi har alla rättigheter**, använd namntavlan för att uppmärksamma varje elev, även de som inte är närvarande just den här dagen. Sjung gärna en namnsång tillsammans.
- Berätta att ni ska fortsätta lära er om barns rättigheter. Återkoppla till det förra tillfället.
- Sätt på rättighetssången. Sjung och dansa tillsammans. Fokusera på eleverna så att det blir tydligt att sången handlar om deras rättigheter.

Berättelse

- Läs kapitel 3 i berättelsen för och med eleverna. Stanna upp vid ord, bilder eller meningar som behöver förklaras. Ge utrymme för frågor och funderingar.
- Låt Viz- eller Leepafiguren finnas med när ni läser.

Samtal, skapande och lek

- Låt eleverna svara på frågan de fick om sin ålder i slutet av kapitlet. Prata tillsammans om att de är barn ända tills de fyller 18 år. Barn växer och utvecklas hela tiden och det är det ni ska prata om nu.
- Visa och beskriv den ifyllda bilden som du skrivit ut (eller använd kapitlets omslagsbild). Upprepa att rätten att leva och utvecklas finns i

barnkonventionen.

- Återkoppla till den förra aktiviteten, Vad är en rättighet? Titta tillsammans på elevernas teckningar och eventuella övriga alster kopplade till vad barn behöver för att må bra. Använd också rekvisitan eller delar av den.
- Prata tillsammans om hur det som barn behöver för att må bra kopplar till barns rätt att leva och utvecklas. Förklara vad utvecklas betyder – att det bland annat handlar om att växa och lära sig nya saker. Fråga eleverna:
 - Hur känns det att utvecklas och lära sig nya saker?
- Använd Leepa- eller Vizfiguren i samtalet. Fråga eleverna:
 - Vilken ålder är Leepa/Viz?
 - Vad behöver Leepa/Viz för att leva och utvecklas?
 - Hur ska vi få Leepa/Viz att utvecklas och må bra här på skolan?
- Låt samtalet gå över i lek om eleverna visar att de vill. Fortsätt använda figuren, elevernas alster och rekvisitan. Låt eleverna ha agens men delta och ge stöd på det sätt som behövs och passar. Säkra att allas rättigheter respekteras i leken och visa genom ord och handling att vuxna har ansvar för att se till att barn behandlas bra av varandra och av vuxna.
- En del i leken kan vara att läsa kapitlet i berättelsen igen och spela upp det med hjälp av figuren, elevernas alster och rekvisitan. Följ manuset eller utveckla det tillsammans utifrån vad som fungerar bäst för eleverna.
- Ta fram färgläggningssmallarna och låt eleverna färglägga som de vill. Kanske vill de fylla på papprets fram- och baksida med egna teckningar inspirerade av berättelsen, samtalet och leken. De kan också skapa egna berättelser eller serier.
- Om eleverna vill, sätt tillsammans upp deras teckningar på platsen för **Vi har alla rättigheter** och/eller i andra delar av lokalerna.
- Upprepa att alla barn har rätt att leva, växa och utvecklas. Den här och alla andra rättigheter som barn har finns i barnkonventionen, som ni kommer att fortsätta lära er om.
- Betona att vuxna ska se till att barn har det bra, och att eleverna alltid kan prata med dig eller en annan vuxen i er verksamhet som de känner sig trygga med om det är något som inte känns bra.

Kapitel 4: Alla barn har samma rättigheter

Fokus för det här kapitlet är en av barnkonventionens grundprinciper, artikel 2, som handlar om att alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

Som lyfts tidigare kan tankar och känslor komma fram när barn får kunskap om sina rättigheter. Inte minst kopplat till ämnena i det här kapitlet är det viktigt att vara lyhörd för elevers reaktioner och signaler. Hjälpas åt i arbetsgruppen att fånga upp elever som verkar behöva extra stöd. Ha en förberedelse för att agera om ni får reda på eller misstänker att ett barn far illa.

Förberedelser

- Skriv ut kapitel 4 i berättelsen.
- Skriv ut den ifyllda bilden i dokumentet Bilder och mallar kapitel 4 i ett exemplar till dig själv, och färgläggningssmallen i ett exemplar till varje elev.
- Förbered för att spela upp rättighetssången som video eller ljudklipp.
- Ta fram:
 - Elevernas alster.
 - Namntavlan, Leepa- eller Vizfiguren och rekvisitan.
 - Olika typer av material för tillverkning av Viz- och Leepafigurer, till exempel tomma toalettpappersrullar, kartong, glasspinnar, lera, tyg, snören, gips, piprensare, kottar och kvistar.
 - Pennor eller kriter i olika färger, inklusive olika hud- hår- och ögonfärger.

Förslag till genomförande

Namntavla och rättighetssång

- När ni samlas för att arbeta med **Vi har alla rättigheter**, använd namntavlan för att uppmärksamma varje elev, även de som inte är närvarande just den här dagen. Sjung gärna en namnsång tillsammans.
- Berätta att ni ska fortsätta lära er om barns rättigheter. Återkoppla till det förra tillfället.
- Sätt på rättighetssången. Sjung och dansa tillsammans. Fokusera på eleverna så att det blir tydligt att sången handlar om deras rättigheter.

Berättelse

- Läs kapitel 4 i berättelsen för och med eleverna. Stanna upp vid ord, bilder eller meningar som behöver förklaras. Ge utrymme för frågor och funderingar.
- Låt Viz- eller Leepafiguren finnas med när ni läser.

Samtal, skapande och lek

- Låt eleverna svara på frågan de fick i slutet av kapitlet. Kanske kommer de ihåg det de fick veta i förra kapitlet, att alla under 18 år är barn?
- Visa och beskriv den ifyllda bilden som du skrivit ut (eller använd kapitlets omslagsbild). Återkoppla till berättelsens innehåll, och upprepa att alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Tänk på att inte använda enskilda barn som exempel.

Tillverkning av Leepa- och Vizfigurer

- Berätta att varje elev nu ska få skapa sin egen Leepa eller Viz med hjälp av materialet du förberett eller andra material som eleverna vill använda.
- Uppmuntra eleverna att skapa sina figurer precis som de själva vill, det finns inga regler för hur de ska se ut. Figurerna behöver inte vara tredimensionella utan kan lika väl skapas i form av teckningar.
- Ge stöd i skapandet på det sätt som behövs.
- Låt eleverna namnge sina figurer. De kan heta Leepa, Viz eller något annat.
- Låt de som vill berätta om och visa sina figurer. Bekräfta att varje elevs figur är unik och fin precis som de själva. Fråga till exempel om figurens namn, ålder, vilka språk den talar, om den gillar att leka, om den talar med händerna eller munnen, hur den rör sig och vad den har för favoritmat. Låt eleverna berätta om vilka material och färger de valt till sina figurer.
- Använd figurerna, elevernas alster och rekvisitan för att visa att alla barn har samma rättigheter. Skicka runt föremålen. Låt varje figur äta och säg att alla barn har rätt till mat, låt varje figur vila och säg att alla barn har rätt till vila, låt varje barn placera sin figur inne i lägenheten eller huset (om sådana skapats tidigare) och säg att alla barn har rätt till en bostad, och så vidare. Koppla gärna denna aktivitet även till elevernas mellanmål, lugna stunder och så vidare, som beskrivits tidigare.
- Prata om att barn kan vara olika och lika, men att alla är lika mycket värda. Alla barn har samma rättigheter och alla barn måste behandlas

bra. Varför är det viktigt och bra?

- Låt samtalet gå över i lek om eleverna visar att de vill. Fortsätt använda figurerna, elevernas övriga alster och rekvisitan. Låt eleverna ha agens i leken men delta och ge stöd på det sätt som behövs och passar. Säkra att allas rättigheter respekteras och visa genom ord och handling att vuxna har ansvar för att se till att barn behandlas bra av varandra och av vuxna.
- En del i leken kan vara att läsa kapitlet i berättelsen igen och spela upp det med hjälp av figurerna, elevernas övriga alster och rekvisitan. Följ manuset eller utveckla det tillsammans utifrån vad som fungerar bäst för eleverna.
- Ta fram färgläggningsmallarna och låt eleverna färglägga som de vill. Kanske vill de fylla på papprets fram- och baksida med egna teckningar inspirerade av berättelsen, samtalet och leken. De kan också skapa egna berättelser eller serier.
- Om eleverna vill, sätt tillsammans upp deras teckningar och samla deras figurer på platsen för **Vi har alla rättigheter**. Teckningarna kan också sättas upp i andra delar av lokalerna.
- Upprepa att alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Rättigheterna finns i barnkonventionen, som ni kommer att fortsätta lära er om.
- Betona att vuxna ska se till att barn har det bra, och att eleverna alltid kan prata med dig eller en annan vuxen i er verksamhet som de känner sig trygga med om det är något som inte känns bra.

Kapitel 5: Barnets bästa och vuxnas ansvar

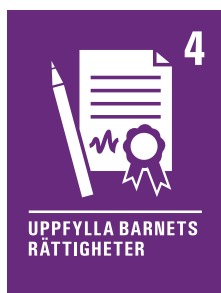
Det här kapitlet handlar om barnets bästa och vuxnas ansvar för barns rättigheter. Barnets bästa finns i artikel 3 i barnkonventionen. Vuxna har ansvar för alla rättigheter i barnkonventionen och ansvaret beskrivs bland annat i artikel 4, artikel 5 och artikel 43-54.

Som lyfts tidigare kan tankar och känslor komma fram när barn får kunskap om sina rättigheter. Inte minst kopplat till ämnena i det här kapitlet är det viktigt att vara lyhörd för elevers reaktioner och signaler. Hjälpas åt i arbetsgruppen att fånga upp elever som verkar behöva extra stöd. Ha en förberedelse för att agera om ni får reda på eller misstänker att ett barn far illa.

Förberedelser

- Skriv ut kapitel 5 i berättelsen.
- Skriv ut den ifyllda bilden i dokumentet Bilder och mallar kapitel 5 i ett exemplar till dig själv, och färgläggningssmallen i ett exemplar till varje elev.
- Förbered för att spela upp rättighetssången som video eller ljudklipp.
- Ta fram:
 - Elevernas Leepa- och Vizfigurer och övriga alster.
 - Namntavlan, Leepa- eller Vizfiguren du skapat och rekvisitan.
 - Olika typer av material för tillverkning av en vuxenfigur, till exempel tomma hushållspappersrullar, kartong, glasspinnar, lera, tyg, snören, gips, piprensare, kottar och kvistar.
 - Pennor eller kriter i olika färger, inklusive olika hud- hår- och ögonfärger.

Förslag till genomförande

Namntavla och rättighetssång

- När ni samlas för att arbeta med **Vi har alla rättigheter**, använd namntavlan för att uppmärksamma varje elev, även de som inte är närvarande just den här dagen. Sjung gärna en namnsång tillsammans.
- Berätta att ni ska fortsätta lära er om barns rättigheter. Återkoppla till det förra tillfället.
- Sätt på rättighetssången. Sjung och dansa tillsammans. Fokusera på eleverna så att det blir tydligt att sången handlar om deras rättigheter.

Berättelse

- Läs kapitel 5 i berättelsen för och med eleverna. Stanna upp vid ord, bilder eller meningar som behöver förklaras. Ge utrymme för frågor och funderingar.
- Låt Viz- och Leepafigurerna (både elevernas och den du skapat tidigare) finnas med när ni läser.

Samtal, skapande och lek

- Visa och beskriv den ifyllda bilden som du skrivit ut (eller använd kapitlets omslagsbild).
- Återkoppla till förklaringen i berättelsen kring barnets bästa (artikel 3) och vuxnas ansvar (som bland annat beskrivs i artikel 4 om att varje land ska göra allt de kan för att uppfylla barns rättigheter, artikel 5 om vårdnadshavares ansvar för barnets utveckling och artikel 43-54 om regler om hur barnkonventionen ska följas).

Tillverkning av vuxenfigur

- Berätta att ni nu ska skapa en vuxenfigur tillsammans med hjälp av materialet du förberett eller andra material som eleverna vill använda. Figuren behöver inte vara tredimensionell utan kan lika väl skapas i form av en eller flera teckningar. Självklart kan eleverna också skapa varsin vuxenfigur om de vill.
- Prata med eleverna om att vuxenfiguren skulle kunna vara du själv eller en annan vuxen, och att det är du och andra vuxna som har ansvar för elevernas rättigheter. Förklara vad ansvar betyder. Du kan till exempel säga att vuxna ska se till att barn får sina rättigheter eller att vuxna ska hjälpa barn att få sina rättigheter.
- Fråga varje elev hur de tycker att den vuxna ska se ut. Vad kännetecknar en vuxen för eleverna? Var tydlig med att det inte finns några regler för hur figuren ska se ut.
- Ge stöd i skapandet på det sätt som behövs.
- Låt eleverna bestämma vad figuren ska heta, hur gammal den är, vad den jobbar med, hur den rör sig, vilken favoritmat den har, vilket eller vilka språk den talar och så vidare.

Aktivitet: Familjeporträttet

- Låt eleverna hålla i sina Viz och Leepa-figurer. Du håller i vuxenfiguren.
- Titta på, prata om och känn på elevernas övriga alster och rekvisitan. Upprepa att det handlar om barns rättigheter – rätten till mat, rätten till vila, rätten till lek och så vidare. Rättigheterna finns i barnkonventionen.

- Upprepa att vuxna har ansvar för att se till att barn får sina rättigheter. Förklara ansvar igen om det behövs.
- Prata tillsammans om att familjer kan se ut på många olika sätt. Barn kan bo med en pappa eller en mamma, vuxna i ett familjehem, två mammor, två pappor och/eller bonusföräldrar. Ibland är det en morfar som tar hand om barnet, precis som det är för Viz. Tänk på att frågan om familj kan vara känslig för en del barn.
- Låt eleverna rita varsin teckning av den familj de lever i. Skapa ett positivt klimat där alla elever kan känna stolthet kring sin familj.
- Prata tillsammans: Vuxna har ansvar för att barn får alla sina rättigheter. Hur ska vuxna ta hand om barn på ett bra sätt?
- Låt samtalet gå över i lek om eleverna visar att de vill. Fortsätt använda figurerna, elevernas övriga alster och rekvisitan. Låt eleverna ha agens i leken men delta och ge stöd på det sätt som behövs och passar. Säkra att allas rättigheter respekteras och visa genom ord och handling att vuxna har ansvar för att se till att barn behandlas bra av varandra och av vuxna.
- En del i leken kan vara att läsa kapitlet i berättelsen igen och spela upp det med hjälp av figurerna, elevernas övriga alster och rekvisitan. Följ manuset eller utveckla det tillsammans utifrån vad som fungerar bäst för eleverna.
- Ta fram färgläggningssmallarna och låt eleverna färglägga som de vill. Kanske vill de fylla på papprets fram- och baksida med egna teckningar inspirerade av berättelsen, samtalet och leken. De kan också skapa egna berättelser eller serier.
- Om eleverna vill, sätt tillsammans upp deras teckningar och samla övriga alster på platsen för **Vi har alla rättigheter**. Teckningarna kan också sättas upp i andra delar av lokalerna.
- Upprepa att vuxna alltid ska göra det som är bäst för barn och att vuxna har ansvar för barns rättigheter. Rättigheterna finns i barnkonventionen, som ni kommer att fortsätta lära er om. Betona att eleverna alltid kan prata med dig eller en annan vuxen i er verksamhet som de känner sig trygga med om det är något som inte känns bra.

Kapitel 6: Rätt till skydd och rätt till privatliv

Det här kapitlet handlar om artikel 19, rätten till skydd (rätten att vara trygg) och artikel 16, rätten till privatliv.

Som lyfts tidigare kan tankar och känslor komma fram när barn får kunskap om sina rättigheter. Inte minst kopplat till ämnena i det här kapitlet är det viktigt att vara lyhörd för elevers reaktioner och signaler. Hjälpas åt i arbetsgruppen att fånga upp elever som verkar behöva extra stöd. Ha en förberedelse för att agera om ni får reda på eller misstänker att ett barn far illa.

Förberedelser

- Skriv ut kapitel 6 i berättelsen.
- Skriv ut den ifyllda bilden i dokumentet Bilder och mallar kapitel 6 i ett exemplar till dig själv, och färgläggningssmallen i ett exemplar till varje elev.
- Förbered för att spela upp rättighetssången som video eller ljudklipp.
- Ta fram:
 - Elevernas Leepa- och Vizfigurer, vuxenfiguren och övriga alster.
 - Namntavlan, Leepa- eller Vizfiguren du skapat och rekvisitan.
 - Ett stort papper.
 - Pennor eller kriterier i olika färger, inklusive olika hud- hår- och ögonfärger.

Förslag till genomförande

Namntavla och rättighetssång

- När ni samlas för att arbeta med **Vi har alla rättigheter**, använd namntavlan för att uppmärksamma varje elev, även de som inte är närvarande just den här dagen. Sjung gärna en namnsång tillsammans.
- Berätta att ni ska fortsätta lära er om barns rättigheter. Återkoppla till det förra tillfället.
- Sätt på rättighetssången. Sjung och dansa tillsammans. Fokusera på eleverna så att det blir tydligt att sången handlar om deras rättigheter.

Berättelse

- Läs kapitel 6 i berättelsen för och med eleverna. Stanna upp vid ord, bilder eller meningar som behöver förklaras. Ge utrymme för frågor och funderingar.
- Låt Viz- och Leepafigurerna liksom den vuxna figuren finnas med när ni läser.

Samtal, skapande och lek

- Visa och beskriv den ifyllda bilden som du skrivit ut (eller använd kapitlets omslagsbild). Förklara vad artikel 19, rätten till skydd (att vara trygg) betyder. Förklara också artikel 16, rätten till privatliv. Ta gärna stöd av förklaringarna i berättelsen.
- Upprepa att detta är rättigheter i barnkonventionen.
- Återkoppla till den förra delen, Barnets bästa och vuxnas ansvar, och upprepa att vuxna har ansvar för att barn är trygga och får alla sina rättigheter. Vuxna måste alltid behandla barn bra och skydda barn från allt som kan skada dem. Inget barn får behandlas illa på något sätt, varken av vuxna eller av andra barn.
- Lägg ut det stora pappret på golvet eller på ett bord.
- Sitt runt pappret och rita tillsammans en siluett av en vuxenfigur. Rita sedan en mindre siluett intill den vuxna.
- Placera gärna er vuxenfigur innanför den stora siluetten och Leepa och Viz-figurerna innanför den lilla. Använd också elevernas övriga alster och rekvisitan om ni vill. Prata tillsammans:
 - Alla barn har rätt att vara trygga. Hur känns det att vara trygg?
 - Hur ska vuxna göra för att barn ska känna sig trygga?
 - Återkoppla till det Viz och Leepa pratade om i berättelsen kring hemligheter. Om något inte känns bra ska barn berätta för en vuxen som de känner sig trygga med.
- Låt samtalet gå över i lek om eleverna visar att de vill. Fortsätt använda figurerna, elevernas övriga alster och rekvisitan. Låt eleverna ha agens i leken men delta och ge stöd på det sätt som behövs och passar. Säkra att allas rättigheter respekteras och visa genom ord och handling att vuxna har ansvar för att se till att barn behandlas bra av varandra och av vuxna.
- En del i leken kan vara att läsa kapitlet i berättelsen igen och spela upp det med hjälp av figurerna, elevernas övriga alster och rekvisitan. Följ manuset eller utveckla det tillsammans utifrån vad som fungerar bäst för eleverna.
- Ta fram färgläggningsmallarna och låt eleverna färglägga som de vill. Kanske vill de fylla på papprets fram- och baksida med egna teckningar inspirerade av berättelsen, samtalet och leken. De kan också skapa egna berättelser eller serier.
- Om eleverna vill, sätt upp teckningarna på väggen på platsen för **Vi har alla rättigheter**. Sätt gärna upp det stora pappret med siluetterna först och fäst teckningarna ovanpå det.
- Upprepa att vuxna alltid ska skydda barn och att barn har rätt att vara trygga. Det står i barnkonventionen som ni kommer att fortsätta lära er om. Betona att eleverna alltid kan prata med dig eller en annan vuxen i er verksamhet som de känner sig trygga med om det är något som inte känns bra.

Kapitel 7: Rätt till hälsa

Det här kapitlet handlar om artikel 24, barns rätt till bästa möjliga hälsa. Berättelsen, samtalen och aktiviteterna handlar om både fysiska och psykiska aspekter på hälsa. Barn har rätt att må så bra som möjligt på alla sätt.

Som lyfts tidigare kan tankar och känslor komma fram när barn får kunskap om sina rättigheter. Inte minst kopplat till ämnena i det här kapitlet är det viktigt att vara lyhörd för elevers reaktioner och signaler. Hjälpas åt i arbetsgruppen att fånga upp elever som verkar behöva extra stöd. Ha en förberedelse för att agera om ni får reda på eller misstänker att ett barn far illa.

Förberedelser

- Skriv ut kapitel 7 i berättelsen.
- Skriv ut den ifyllda bilden i dokumentet Bilder och mallar kapitel 7 i ett exemplar till dig själv, och färgläggningssmallen i ett exemplar till varje elev.
- Förbered för att spela upp rättighetssången som video eller ljudklipp.
 - Ta fram:
 - Elevernas Leepa- och Vizfigurer, vuxenfiguren och övriga alster.
 - Namntavlan, Leepa- eller Vizfiguren du skapat och rekvisitan.
 - Kartong och andra typer av material för skapande av ett sjukhus eller annat hälsorelaterat.
 - Pennor eller kriterier i olika färger, inklusive olika hud- hår- och ögonfärger.

Förslag till genomförande

Namntavla och rättighetssång

- När ni samlas för att arbeta med **Vi har alla rättigheter**, använd namntavlan för att uppmärksamma varje elev, även de som inte är närvarande just den här dagen. Sjung gärna en namnsång tillsammans.
- Berätta att ni ska fortsätta lära er om barns rättigheter. Återkoppla till det förra tillfället.
- Sätt på rättighetssången. Sjung och dansa tillsammans. Fokusera på eleverna så att det blir tydligt att sången handlar om deras rättigheter.

Berättelse

- Läs kapitel 7 i berättelsen för och med eleverna. Stanna upp vid ord, bilder eller meningar som behöver förklaras. Ge utrymme för frågor och funderingar.
- Låt Viz- och Leepafigurerna liksom den vuxna figuren finnas med när ni läser.

Samtal, skapande och lek

- Visa och beskriv den ifyllda bilden som du skrivit ut (eller använd kapitlets omslagsbild). Förklara vad rätten till hälsa betyder, gärna med hjälp av förklaringen i berättelsen.
- Upprepa att detta är en rättighet i barnkonventionen.
- Låt varje elev hålla sin Leepa- eller Vizfigur. Du håller i vuxenfiguren.
- Använd också elevernas övriga alster och rekvisitan. Du avgör om det fungerar bäst att plocka ut de delar av rekvisitan som allra tydligast kopplar till rätten till hälsa, såsom plåster, kudde och mat, eller om ni ska prata utifrån all er rekvisita (rätten till hälsa är ju beroende av många saker).
- Titta på och känn på föremålen. Prata tillsammans:
 - Vad behöver din Viz/Leepa när hen har slagit sig?
 - Vem pratar din Viz/Leepa med när hen är ledsen eller orolig?
 - Hur vill din Viz/Leepa bli tröstad?
 - Hur märker du att din Viz/Leepa är ledsen eller orolig?
 - Vad behöver din Viz/Leepa när hen har blivit sjuk?
 - Hur känns det för din Viz/Leepa när hen får hjälp?
- Låt samtalet gå över i lek om eleverna visar att de vill. Fortsätt använda figurerna, elevernas övriga alster och rekvisitan. Låt eleverna ha agens i leken men delta och ge stöd på det sätt som behövs och passar. Säkra att allas rättigheter respekteras och visa genom ord och handling att vuxna har ansvar för att se till att barn behandlas bra av varandra och av vuxna.
- En del i leken kan vara att läsa kapitlet i berättelsen igen och spela upp det med hjälp av figurerna, elevernas övriga alster och rekvisitan. Följ manuset eller utveckla det tillsammans utifrån vad som fungerar bäst för eleverna.
- Eleverna kan också skapa mer material kopplat till rätten till hälsa. Kanske vill de bygga ett sjukhus eller en vårdcentral som Viz och Leepa kan besöka?

- Ta fram färgläggningssmallarna och låt eleverna färglägga som de vill. Kanske vill de fylla på papprets fram- och baksida med egna teckningar inspirerade av berättelsen, samtalet och leken. De kan också skapa egna berättelser eller serier.
- Om eleverna vill, sätt tillsammans upp deras teckningar och samla deras övriga alster på platsen för **Vi har alla rättigheter**. Teckningarna kan också sättas upp i andra delar av lokalerna.
- Upprepa att alla barn har rätt att få hjälp om de är sjuka eller mår dåligt på något annat sätt. Den här och alla andra rättigheter som barn har finns i barnkonventionen, som ni kommer att fortsätta lära er om.
- Betona att vuxna ska se till att barn har det bra, och att eleverna alltid kan prata med dig eller en annan vuxen i er verksamhet som de känner sig trygga med om det är något som inte känns bra.

Kapitel 8: Rätt till delaktighet och inflytande

Den här delen handlar om barns rätt till delaktighet och inflytande, artikel 12, som är en av barnkonventionens grundprinciper. Barn har rätt att bli lyssnade på i alla frågor som rör dem. Vuxna ska ta deras synpunkter på allvar och ge återkoppling kring hur synpunkterna tas om hand när beslut ska fattas.

Förberedelser

- Skriv ut kapitel 8 i berättelsen.
- Skriv ut den ifyllda bilden i dokumentet Bilder och mallar kapitel 8 i ett exemplar till dig själv, och färgläggningsmallen i ett exemplar till varje elev.
- Förbered för att spela upp rättighetssången som video eller ljudklipp.
- Ta fram:
 - Elevernas Leepa- och Vizfigurer, vuxenfiguren och övriga alster.
 - Namntavlan, Leepa- eller Vizfiguren du skapat och rekvisitan.
 - Pennor eller kriter i olika färger, inklusive olika hud- hår- och ögonfärger.

Förslag till genomförande

Namntavla och rättighetssång

- När ni samlas för att arbeta med **Vi har alla rättigheter**, använd namntavlan för att uppmärksamma varje elev, även de som inte är närvarande just den här dagen. Sjung gärna en namnsång tillsammans.
- Berätta att ni ska fortsätta lära er om barns rättigheter. Återkoppla till det förra tillfället.
- Sätt på rättighetssången. Sjung och dansa tillsammans. Fokusera på eleverna så att det blir tydligt att sången handlar om deras rättigheter.

Berättelse

- Läs kapitel 8 i berättelsen för och med eleverna. Stanna upp vid ord, bilder eller meningar som behöver förklaras. Ge utrymme för frågor och funderingar.
- Låt Viz- och Leepafigurerna liksom den vuxna figuren finnas med när ni läser.

Samtal, skapande och lek

- Visa och beskriv den ifyllda bilden som du skrivit ut (eller använd kapitlets omslagsbild). Förklara vad rätten till delaktighet och inflytande betyder. Återkoppla gärna till berättelsen.

- Upprepa att detta är en rättighet i barnkonventionen.
- Sitt i en ring på golvet eller vid ett bord och låt varje elev ha sin Leepa- eller Vizfigur framför sig. Du har vuxenfiguren framför dig.
- Berätta att du kommer att fråga eleverna vem de tycker ska bestämma om olika saker.
 - Om de tycker att barnet ska bestämma håller de upp eller pekar på sin Viz- eller Leepafigur.
 - Om de tycker att den vuxna ska bestämma pekar de på vuxenfiguren.
 - Om de tycker att barnet och den vuxna ska bestämma tillsammans sätter de sin Viz- eller Leepafigur intill vuxenfiguren.
- Fråga till exempel:
 - Vem ska bestämma vad ni ska äta i skolan?
 - Vem ska bestämma hur det ska se ut inomhus på skolan?
 - Vem ska bestämma hur det ska se ut utomhus på skolan?
 - Vem ska bestämma vad det ska finnas för leksaker i skolan?
 - Lägg gärna till specifika frågor utifrån er kontext.
- Fråga också vad eleverna skulle vilja bestämma mer om i skolan. Om de inte kommer på så många saker, ge exempel med hjälp av deras alster och rekvisitan.
- Syftet med aktiviteten är inte att ge "rätt" svar på vad barn respektive vuxna ska bestämma om, utan att lyfta fram barns rätt till delaktighet och inflytande i vardagen och tydliggöra att vuxna ska lyssna till barns tankar och åsikter när beslut fattas som rör eleverna. Genom den här aktiviteten – och övriga delar av arbetet med **Vi har alla rättigheter** – får ni viktig information om vad eleverna vill ha mer inflytande kring. Dokumentera detta noga och ta det vidare i era beslutsprocesser. Kom ihåg att återkoppla till eleverna, oavsett om det var möjligt att tillmötesgå önskemålen eller inte. Det är en del av deras rätt till delaktighet och inflytande.
- Låt samtalet gå över i lek om eleverna visar att de vill. Fortsätt använda figurerna, elevernas övriga alster och rekvisitan. Låt eleverna ha agens i leken men delta och ge stöd på det sätt som behövs och passar. Säkra att allas rättigheter respekteras och visa genom ord och handling att vuxna har ansvar för att se till att barn behandlas bra av varandra och av vuxna.

- Frågor som kan användas som stöd i leken är till exempel:
 - Brukar vuxna lyssna på din Viz/Leepa?
 - Kommer din Viz/Leepa ihåg någon gång när vuxna lyssnat? Vill hen berätta om vad som hände?
 - Kommer din Viz/Leepa ihåg någon gång när vuxna inte lyssnat? Vill hen berätta om vad som hände?
 - Vad får din Viz/Leepa vara med och bestämma om i skolan?
 - Vad vill din Viz/Leepa vara med och bestämma om i skolan?
- Även här kan förstås elevernas egna synpunkter komma fram, så dokumentera dessa och ge återkoppling kring hur synpunkterna tas om hand.
- En del i leken kan också vara att läsa kapitlet i berättelsen igen och spela upp det med hjälp av figurerna, elevernas övriga alster och rekvisitan. Följ manuset eller utveckla det tillsammans utifrån vad som fungerar bäst för eleverna.
- Ta fram färgläggningssmallarna och låt eleverna färglägga som de vill. Kanske vill de fylla på papprets fram- och baksida med egna teckningar inspirerade av berättelsen, samtalet och leken. De kan också skapa egna berättelser eller serier.
- Om eleverna vill, sätt tillsammans upp deras teckningar på platsen för **Vi har alla rättigheter** och/eller i andra delar av lokalerna.
- Upprepa att alla barn har rätt att säga vad de tycker. Vuxna ska lyssna på eleverna, ta elevernas synpunkter på allvar och berätta hur synpunkterna påverkar vuxnas beslut. Den här och alla andra rättigheter som barn har finns i barnkonventionen, som ni kommer att fortsätta lära er om.
- Betona att vuxna ska se till att barn har det bra, och att eleverna alltid kan prata med dig eller en annan vuxen i er verksamhet som de känner sig trygga med om det är något som inte känns bra.

Kapitel 9: Rätt till bostad, kläder och mat

Det här kapitlet handlar om rätt till bostad, kläder och mat (artikel 27). Vi föreslår att ni arbetar med en av de rättigheter som ingår i artikeln i taget, men självklart kan ni "baka ihop" genomförandet om ni vill. Förberedelserna för arbetet är likadana för alla delar och beskrivs därför bara i början av texten.

Som lyfts tidigare kan tankar och känslor komma fram när barn får kunskap om sina rättigheter. Inte minst kopplat till ämnena i det här kapitlet är det viktigt att vara lyhörd för elevers reaktioner och signaler. Hjälpas åt i arbetsgruppen att fånga upp elever som verkar behöva extra stöd. Ha en förberedelse för att agera om ni får reda på eller misstänker att ett barn far illa.

Förberedelser – alla delar av artikel 27

- Skriv ut kapitel 9 i berättelsen.
- Skriv ut den ifyllda bilden i dokumentet Bilder och mallar kapitel 9 i ett exemplar till dig själv, och färgläggningsmallen i ett exemplar till varje elev.
- Förbered för att spela upp rättighetssången som video eller ljudklipp.
- Ta fram:
 - Elevernas Leepa- och Vizfigurer, vuxenfiguren och övriga alster.
 - Namntavlan, Leepa- eller Vizfiguren du skapat och rekvisitan.
 - Pennor eller kriterier i olika färger, inklusive olika hud- hår- och ögonfärger.

Förslag till genomförande – rätt till mat

Arbeta gärna med rätten till mat i samband med att ni äter mellanmål, och låt mellanmålet bestå av frukt eller något annat som eleverna kan hålla i och känna på. Denna aktivitet, liksom övriga, anpassas dock självklart utifrån vad som fungerar för var och en av eleverna. Samlas en liten stund innan eleverna ska äta.

Namntavla och rättighetssång

- När ni samlas för att arbeta med **Vi har alla rättigheter**, använd namntavlan för att uppmärksamma varje elev, även de som inte är närvarande just den här dagen. Sjung gärna en namnsång tillsammans.
- Berätta att ni ska fortsätta lära er om barns rättigheter. Återkoppla till det förra tillfället.
- Sätt på rättighetssången. Sjung och dansa tillsammans. Fokusera på eleverna så att det blir tydligt att sången handlar om deras rättigheter.

Berättelse

- Läs kapitel 9 i berättelsen för och med eleverna. Stanna upp vid ord, bilder eller meningar som behöver förklaras. Ge utrymme för frågor och funderingar.
- Låt Viz- och Leepafigurerna liksom den vuxna figuren finnas med när ni läser.

Samtal, skapande och lek

- Visa och beskriv den ifyllda bilden som du skrivit ut (eller använd kapitlets omslagsbild). Förklara vad artikel 27 betyder, gärna med hjälp av förklaringen i berättelsen. Fokusera på rätten till mat.
- Upprepa att detta är en rättighet i barnkonventionen.
- När eleverna äter, peka på (eller uppmärksamma på annat sätt) bilderna med rätten till mat som du kanske satte upp som en del av förberedelsearbetet.
- Säg "Ni har rätt till mat. Alla barn har rätt till mat"
- Om det fungerar för eleverna, uppmuntra dem att uppleva rättigheten genom att känna på frukten, lukta på den och lyssna på hur det låter när de tuggar. Prata tillsammans om deras upplevelse av rättigheten, nu och vid andra tillfällen:
 - Hur smakar frukten?
 - Vilka favoritfrukter och favoriträtter har eleverna?
 - Hur känns det att äta sin favoritmat?
- Låt gärna eleverna "mata" sina Viz- och Leepafigurer med en bit frukt.
- Om du även har satt upp bilderna i lunchrummet eller på andra platser där ni äter, fråga om eleverna har sett bilderna som handlar om rätten till mat någon annanstans i era lokaler. Prata tillsammans om hur rätten till mat kopplar till dessa platser.
- Låt samtalet gå över i lek om eleverna visar att de vill. Fortsätt använda figurerna, elevernas övriga alster och rekvisitan. Om eleverna inte tidigare tillverkat mat till figurerna kan de göra det nu, som en del av leken.
- Låt eleverna ha agens i leken men delta och ge stöd på det sätt som behövs och passar. Säkra att allas rättigheter respekteras och visa genom ord och handling att vuxna har ansvar för att se till att barn behandlas bra av varandra och av vuxna.

- En del i leken kan vara att läsa kapitlet i berättelsen igen och spela upp det med hjälp av figurerna, elevernas övriga alster och rekvisitan. Följ manuset eller utveckla det tillsammans utifrån vad som fungerar bäst för eleverna.
- Ta fram färgläggningssmallarna och låt eleverna färglägga som de vill. Kanske vill de fylla på papprets fram- och baksida med egna teckningar inspirerade av berättelsen, samtalet och leken. De kan också skapa egna berättelser eller serier.
- Om eleverna vill, sätt tillsammans upp deras teckningar och samla deras övriga alster på platsen för Vi har alla rättigheter. Teckningarna kan också sättas upp i andra delar av lokalerna.
- Upprepa att alla barn har rätt till mat. Den här och alla andra rättigheter som barn har finns i barnkonventionen, som ni kommer att fortsätta lära er om.
- Betona att vuxna ska se till att barn har det bra, och att eleverna alltid kan prata med dig eller en annan vuxen i er verksamhet som de känner sig trygga med om det är något som inte känns bra.

Förslag till genomförande – rätt till kläder

Rätten till kläder passar att arbeta med en stund innan eleverna ska vara utomhus.

Namntavla och rättighetssång

- När ni samlas för att arbeta med **Vi har alla rättigheter**, använd namntavlan för att uppmärksamma varje elev, även de som inte är närvarande just den här dagen. Sjung gärna en namnsång tillsammans.
- Berätta att ni ska fortsätta lära er om barns rättigheter. Återkoppla till det förra tillfället.
- Sätt på rättighetssången. Sjung och dansa tillsammans. Fokusera på eleverna så att det blir tydligt att sången handlar om deras rättigheter.

Berättelse

- Läs kapitel 9 i berättelsen för och med eleverna. Stanna upp vid ord, bilder eller meningar som behöver förklaras. Ge utrymme för frågor och funderingar.
- Låt Viz- och Leepafigurerna liksom den vuxna figuren finnas med när ni läser.

Samtal, skapande och lek

- Visa och beskriv den ifyllda bilden som du skrivit ut (eller använd kapitlets omslagsbild). Förklara vad artikel 27 betyder, gärna med

hjälp av förklaringen i berättelsen. Fokusera på rätten till kläder.

- Upprepa att detta är en rättighet i barnkonventionen.
- Låt varje elev hålla sin Leepa- eller Vizfigur. Du håller i vuxenfiguren.
- Låt de elever som vill känna på den mjuka, varma halsduken eller mössan du förberett och låta sin Viz/Leepa prova den.
- Säg "Ni har rätt till kläder. Alla barn har rätt till kläder"
- Prata tillsammans om rättigheten:
 - Varför är det viktigt med bra kläder?
 - Hur känns det att få en varm mössa eller halsduk när det är kallt?
- Låt samtalet gå över i lek om eleverna visar att de vill. Fortsätt använda figurerna, elevernas övriga alster och rekvisitan. Om eleverna inte tidigare tillverkat kläder till figurerna kan de göra det nu, som en del av leken.
- Låt eleverna ha agens i leken men delta och ge stöd på det sätt som behövs och passar. Säkra att allas rättigheter respekteras och visa genom ord och handling att vuxna har ansvar för att se till att barn behandlas bra av varandra och av vuxna.
- En del i leken kan vara att läsa kapitlet i berättelsen igen och spela upp det med hjälp av figurerna, elevernas övriga alster och rekvisitan. Följ manuset eller utveckla det tillsammans utifrån vad som fungerar bäst för eleverna.
- Gå tillsammans till kapprummet där elevernas egna ytterkläder hänger. Uppmärksamma dem på bilden med Viz och kläderna, om du satt upp den där.
- Upprepa medan eleverna tar på sig sina ytterkläder och skor att barn har rätt till kläder.
- Låt gärna leken börja om eller fortsätta utomhus. Delta och ge stöd på samma sätt som tidigare.
- När ni kommit in igen, ta fram färgläggningsmallarna och låt eleverna färglägga som de vill. Kanske vill de fylla på papprets fram- och baksida med egna teckningar inspirerade av berättelsen, samtalet och leken. De kan också skapa egna berättelser eller serier.
- Om eleverna vill, sätt tillsammans upp deras teckningar och samla deras övriga alster på platsen för **Vi har alla rättigheter**. Teckningarna kan också sättas upp i andra delar av lokalerna.
- Upprepa att alla barn har rätt till kläder. Den här och alla andra rättigheter som barn har finns i barnkonventionen, som ni kommer att fortsätta lära er om.
- Betona att vuxna ska se till att barn har det bra, och att eleverna alltid kan prata med dig eller en annan vuxen i er verksamhet som de känner sig trygga med om det är något som inte känns bra.

Förslag till genomförande – rätt till bostad

Namntavla och rättighetssång

- När ni samlas för att arbeta med **Vi har alla rättigheter**, använd namntavlan för att uppmärksamma varje elev, även de som inte är närvarande just den här dagen. Sjung gärna en namnsång tillsammans.
- Berätta att ni ska fortsätta lära er om barns rättigheter. Återkoppla till det förra tillfället.
- Sätt på rättighetssången. Sjung och dansa tillsammans. Fokusera på eleverna så att det blir tydligt att sången handlar om deras rättigheter.

Berättelse

- Läs kapitel 9 i berättelsen för och med eleverna. Stanna upp vid ord, bilder eller meningar som behöver förklaras. Ge utrymme för frågor och funderingar.
- Låt Viz- och Leepafigurerna liksom den vuxna figuren finnas med när ni läser.

Samtal, skapande och lek

- Visa och beskriv den ifyllda bilden som du skrivit ut (eller använd kapitlets omslagsbild). Förklara vad artikel 27 betyder, gärna med hjälp av förklaringen i berättelsen. Fokusera på rätten till bostad.
- Upprepa att detta är en rättighet i barnkonventionen.
- Låt varje elev hålla sin Leepa- eller Vizfigur. Du håller i vuxenfiguren.
- Prata tillsammans:
 - Var bor din Viz/Leepa?
 - Vad gillar din Viz/Leepa mest med sin bostad?
 - Vilka viktiga vuxna tar hand om din Viz/Leepa? Var tydlig med att familjer kan se ut på många olika sätt.
 - Vad gillar din Viz/Leepa att göra hemma?
- Låt samtalet gå över i lek om eleverna visar att de vill. Fortsätt använda figurerna, elevernas övriga alster och rekvisitan. Om eleverna inte tidigare tillverkat bostäder till figurerna kan de göra det nu, som en del av leken.
- Låt eleverna ha agens i leken men delta och ge stöd på det sätt som behövs och passar. Säkra att allas rättigheter respekteras och visa genom ord och handling att vuxna har ansvar för att se till att barn behandlas bra av varandra och av vuxna.
- En del i leken kan vara att läsa kapitlet i berättelsen igen och spela upp

det med hjälp av figurerna, elevernas övriga alster och rekvisitan. Följ manuset eller utveckla det tillsammans utifrån vad som fungerar bäst för eleverna.

- Låt eleverna rita teckningar inspirerade av berättelsen, leken och samtalet ni haft. De kan också skapa egna berättelser eller serier.
- Om eleverna vill, sätt tillsammans upp deras teckningar och samla deras övriga alster på platsen för **Vi har alla rättigheter**. Teckningarna kan också sättas upp i andra delar av lokalerna.
- Upprepa att alla barn har rätt till en bostad. Den här och alla andra rättigheter som barn har finns i barnkonventionen, som ni kommer att fortsätta lära er om.
- Betona att vuxna ska se till att barn har det bra, och att eleverna alltid kan prata med dig eller en annan vuxen i er verksamhet som de känner sig trygga med om det är något som inte känns bra.

Kapitel 10: Rätt till lek, vila och fritid

Det här kapitlet handlar om rätten till lek, vila och fritid (artikel 31). I artikeln ingår också rätten till kultur. Barn har rätt att ta del av och själva skapa exempelvis musik, bilder och berättelser.

Vi föreslår att ni delar upp arbetet med artikel 31 så att ni först fokuserar på rätten till lek (även rätten till kultur tas upp) och därefter på rätten till vila. Självklart kan ni också "baka ihop" genomförandet om ni vill. Förberedelserna för arbetet är likadana för alla delar och beskrivs därför bara i början av texten nedan.

Förberedelser

- Skriv ut kapitel 10 i berättelsen.
- Skriv ut den ifyllda bilden i dokumentet Bilder och mallar kapitel 10 i ett exemplar till dig själv, och färgläggningssmallen i ett exemplar till varje elev.
- Förbered för att spela upp rättighetssången som video eller ljudklipp.
- Ta fram:
 - Elevernas Leepa- och Vizfigurer, vuxenfiguren och övriga alster.
 - Namntavlan, Leepa- eller Vizfiguren du skapat och rekvisitan.
 - Pennor eller kriterier i olika färger, inklusive olika hud- hår- och ögonfärger.

Förslag till genomförande – rätt till lek

Namntavla och rättighetssång

- När ni samlas för att arbeta med **Vi har alla rättigheter**, använd namntavlan för att uppmärksamma varje elev, även de som inte är närvarande just den här dagen. Sjung gärna en namnsång tillsammans.
- Berätta att ni ska fortsätta lära er om barns rättigheter. Återkoppla till det förra tillfället.
- Sätt på rättighetssången. Sjung och dansa tillsammans. Fokusera på eleverna så att det blir tydligt att sången handlar om deras rättigheter.

Berättelse

- Läs kapitel 10 i berättelsen för och med eleverna. Stanna upp vid ord, bilder eller meningar som behöver förklaras. Ge utrymme för frågor och funderingar.
- Låt Viz- och Leepafigurerna liksom den vuxna figuren finnas med när ni läser.

Samtal, skapande och lek

- Visa och beskriv den ifyllda bilden som du skrivit ut (eller använd kapitlets omslagsbild). Förklara vad artikel 31 betyder, gärna med hjälp av förklaringen i berättelsen. Fokusera på rätten till lek och rätten till kultur.
- Upprepa att artikel 31 är en rättighet i barnkonventionen.
- Låt varje elev hålla sin Leepa- eller Vizfigur. Du håller i vuxenfiguren. Prata tillsammans:
 - Vad gillar din Viz/Leepa att leka (och leka med) inomhus?
 - Vad gillar din Viz/Leepa att leka (och leka med) utomhus?
 - Vad gillar din Viz/Leepa att pyssla med?
 - Vad gillar din Viz/Leepa att rita?
 - Vilken musik gillar din Viz/Leepa?
- Prata tillsammans om att alla barn har rätt att leka och skapa. Prata om hur rättigheterna känns.
 - Hur känns det att leka?
 - Hur känns det att skapa saker och ta del av sådant som andra har skapat, som böcker, musik och filmer?
- Låt samtalet gå över i lek om eleverna visar att de vill. Fortsätt använda figurerna, elevernas övriga alster och rekvisitan. Låt eleverna ha agens i leken men delta och ge stöd på det sätt som behövs och passar. Säkra att allas rättigheter respekteras och visa genom ord och handling att vuxna har ansvar för att se till att barn behandlas bra av varandra och av vuxna.
- En del i leken kan vara att läsa kapitlet i berättelsen igen och spela upp det med hjälp av figurerna, elevernas övriga alster och rekvisitan. Följ manuset eller utveckla det tillsammans utifrån vad som fungerar bäst för eleverna.
- Ta fram färgläggningsmallarna och låt eleverna färglägga som de vill. Kanske vill de fylla på papprets fram- och baksida med egna teckningar inspirerade av berättelsen, samtalet och leken. De kan också skapa egna berättelser eller serier.
- Om eleverna vill, sätt tillsammans upp deras teckningar på platsen för **Vi har alla rättigheter** och/eller i andra delar av lokalerna.
- Upprepa att alla barn har rätt att leka och skapa. Den här och alla andra rättigheter som barn har finns i barnkonventionen, som ni kommer att fortsätta lära er om.
- Betona att vuxna ska se till att barn har det bra, och att eleverna alltid kan prata med dig eller en annan vuxen i er verksamhet som de känner sig trygga med om det är något som inte känns bra.

Förslag till genomförande – rätt till vila

Rätten till vila passar att arbeta med i samband med att eleverna ska ha någon form av vila eller lugn aktivitet.

Namntavla och rättighetssång

- När ni samlas för att arbeta med **Vi har alla rättigheter**, använd namntavlan för att uppmärksamma varje elev, även de som inte är närvarande just den här dagen. Sjung gärna en namnsång tillsammans.
- Berätta att ni ska fortsätta lära er om barns rättigheter. Återkoppla till det förra tillfället.
- Sätt på rättighetssången. Sjung och dansa tillsammans. Fokusera på eleverna så att det blir tydligt att sången handlar om deras rättigheter.

Berättelse

- Läs kapitel 10 i berättelsen för och med eleverna. Stanna upp vid ord, bilder eller meningar som behöver förklaras. Ge utrymme för frågor och funderingar.
- Låt Viz- och Leepafigurerna liksom den vuxna figuren finnas med när ni läser.

Samtal, skapande och lek

- Visa och beskriv den ifyllda bilden som du skrivit ut (eller använd kapitlets omslagsbild). Förklara vad artikel 31 betyder, gärna med hjälp av förklaringen i berättelsen. Fokusera på rätten till vila.
- Upprepa att detta är en rättighet i barnkonventionen.
- Låt varje elev hålla sin Leepa- eller Vizfigur. Du håller i vuxenfiguren.
- Skicka runt den mjuka filten och kudden från er rekvisita. Uppmuntra de elever som vill att känna på dem och att bädda ner sin Viz/Leepa.
- Prata tillsammans om att alla barn har rätt att vila. Prata om hur rättigheten känns.
 - Hur känns det i kroppen när du behöver vila?
 - När behöver du vila?
 - Hur tycker du om att vila?
 - Hur känns det att vara riktigt trött och få lägga sig?
 - Hur känns det att vakna när du har sovit gott?
- Låt samtalet gå över i lek om eleverna visar att de vill. Fortsätt använda figurerna, elevernas övriga alster och rekvisitan. Låt eleverna ha agens i leken men delta och ge stöd på det sätt som behövs och

passar. Säkra att allas rättigheter respekteras och visa genom ord och handling att vuxna har ansvar för att se till att barn behandlas bra av varandra och av vuxna.

- En del i leken kan vara att läsa kapitlet i berättelsen igen och spela upp det med hjälp av figurerna, elevernas övriga alster och rekvisitan. Följ manuset eller utveckla det tillsammans utifrån vad som fungerar bäst för eleverna.
- Uppmärksamma eleverna på bilden med Viz som vilar om du satt upp den i rummet där ni är.
- Säg "Ni har rätt att vila. Alla barn har rätt att vila" samtidigt som eleverna upplever rättigheten genom den lugna och trygga känslan i rummet, den mjuka möbeln de kanske sitter i och känslan av att få vila och ta det lugnt.
- Efteråt, ta fram färgläggningsmallarna. Låt eleverna färglägga som de vill. Kanske vill de fylla på papprets fram- och baksida med egna teckningar inspirerade av berättelsen, samtalet och leken. De kan också skapa egna berättelser eller serier.
- Om eleverna vill, sätt tillsammans upp deras teckningar på platsen för **Vi har alla rättigheter** och/eller i andra delar av lokalerna.
- Upprepa att alla barn har rätt att vila. Den här och alla andra rättigheter som barn har finns i barnkonventionen, som ni kommer att fortsätta lära er om.
- Betona att vuxna ska se till att barn har det bra, och att eleverna alltid kan prata med dig eller en annan vuxen i er verksamhet som de känner sig trygga med om det är något som inte känns bra.

Avslutning

- Fråga eleverna om de skulle vilja visa sitt material för andra, till exempel vårdnadshavare, andra viktiga vuxna, syskon, andra barn och personal på skolan.
- Bestäm tillsammans hur det ska gå till. Ett förslag är att ni skapar en utställning och bjuder in till en vernissage där eleverna berättar om och visar arbetet med **Vi har alla rättigheter**. Om elevernas alster har samlats på platsen för **Vi har alla rättigheter** blir detta en naturlig utställningsplats, men eleverna kan också visa besökarna runt i lokalerna och berätta om olika rättigheters koppling till olika platser. Om de vill kan de även sjunga rättighetssången för besökarna.
- Ha kvar utställningen så länge eleverna vill och låt dem sedan ta med sina alster hem. Bilderna du satte upp i lokalerna inför ert arbete med **Vi har alla rättigheter** kan med fördel sitta kvar så att barnkonventionen fortsätter att uppmärksammas och synliggöras.
- Allra viktigast är förstås att arbetet med barnkonventionen är och förblir levande och systematiskt i er verksamhet och undervisning – så att barns rättigheter kan bli verklighet varje dag!

